

בבית המשפט העליון בירושלים

בג"ץ 6490/04 - ג'

בג"ץ 3010/04

בג"ץ 4448/04

בג"ץ 5124/04

בג"ץ 5125/04

בג"ץ 5227/04

בג"ץ 5432/04

בג"ץ 6487/04

בג"ץ 6847/04

בג"ץ 7164/04

בג"ץ 8104/04

בג"ץ 8329/04

בג"ץ 8332/04

בג"ץ 8574/04

כבוד הרשם יגאל מרזל

בפני:

1. צביח ואח' _____
2. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר

העותרים:

נגד

מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית

המשיב:

בקשה להחזר אגרה

עו"ד אנדרה רוזנטל

בשם העותרים:

עו"ד מיכל צוק

בשם המשיב:

החלטה

בעל דין מגיש הליך לבית המשפט העליון. ההליך מחוייב על פי הדין באגרה. בשלב מסויים, מבקש בעל הדין למחוק את ההליך מבלי שנתקיים בו דיון. כלום זכאי הוא להחזר מלא של האגרה, או שמא יש לנכות חלק מן האגרה ששולמה ולא להשיבה לבעל הדין? זו השאלה הניצבת בפניי.

העובדות וההליכים

1. לבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק הוגשו מספר עתירות. כולן עסקו בבקשות של העותרים, תושבי האזור, כי המפקד הצבאי יתיר את יציאתם מן האזור למטרות שונות. עם פתיחת ההליך שולמה אגרה בשיעור הקבוע בתקנות בית משפט (אגרות), תשמ"ח-1987 (להלן: "התקנות"). בחלק מן העתירות נתבקשה תגובה של המשיבים. כעבור זמן קצר, בטרם נדונו העתירות לגופן ביקשו העותרים את מחיקת העתירות. הודעות המחיקה היו על דעת המשיבים והלכה למעשה, בהסכמתם. הרקע למחיקה היה נעוץ בעובדה לפיה המשיבים מצאו כי לעת ההיא תותר יציאתם של העותרים מן האזור, כפי המבוקש בעתירות. אשר על כן נמחקו העתירות.

2. העותרים טענו, עם מחיקת העתירות בנסיבות אלה, כי נוכח העובדה כי לא נתקיים דיון בעתירות, יש להשיב להם את האגרה ששילמו - במלואה - והכל על פי תקנה 15(א) לתקנות. ביום 19.10.2004 ניתנה על ידי החלטה לפיה:

" הבקשות שבפני בכל התיקים הם להחזר האגרה ששולמה, על פי תקנה 15(א) לתקנות בתי משפט (אגרות), תשמ"ח-1987 (להלן: התקנות). טרם אתן החלטתי בבקשות אלו, אבקש את התייחסות הצדדים לנקודות הבאות:

(1) בהנחה ויש בנסיבות אלו עילה להחזר אגרה, כלום אין לנכות מן האגרה המוחזרת סכום מסוים, כאמור בתקנה 15(א) סיפא, בשים לב כי המדובר בהליך הנדון בפני בית המשפט העליון.

(2) במידה ואכן יש לנכות סכום מן האגרה המוחזרת, כאמור בסעיף 15(א) סיפא לתקנות, מהו שיעורו של סכום זה."

3. לאחר מספר בקשות מוסכמות להארכת המועד, הגישו הצדדים את טענותיהם בשאלה האמורה. בא כוח העותרים טען כי בנסיבות המקרים דנן, יש להשיב את האגרה

ששולמה במלואה. לטענתו, מחייבת אמנם תקנה 15(א) ניכוי של סכומים מסויימים במסגרת החזר האגרה, אולם מדובר בניכויים שיש לבצעם בהליך שנפתח בבית משפט השלום או בבית המשפט המחוזי אך לא בבית המשפט העליון. כך עולה מן ההפניה שבתקנה לפרטים 8(א) ו-8(ב) לתוספת הראשונה לתקנות. זאת ועוד: תכליתה של תקנה 15 היא שלא לחייב צד בתשלום כאשר בתיק לא נעשתה עבודה שיפוטית של ממש. אלה הם המקרים דנן. לבסוף, נטען כי בעניינינו חלות גם תקנות סדר הדין בבית המשפט הגבוה לצדק, תשמ"ד-1984 (להלן: "תקנות סדר הדין"), שאין בהן התייחסות להחזר אגרה. אמנם תקנה 20(ב) לתקנות סדר הדין מאפשרת לבית המשפט לנהוג בעניין שלא נקבע בהן לנהוג כדרך שנוהגים בבית משפט מחוזי "אם ראה בכך לעשיית צדק" אולם אין בכך כדי לאפשר ניכוי של חלק מהאגרה עם סיום ההליך.

4. המשיב ציין בפתח תגובתו כי מזה שנים רבות מקובלת פרקטיקה לפיה העותרים מבקשים את החזר האגרה "במקרים בהם העתירה נמצאה מוצדקת בעיקרה אך העותרים הסכימו למחקה ללא צו להוצאות, וזאת לפני שניתנה תגובה לגוף העתירה על ידי המדינה ולפני שבית המשפט קיים דיון בעתירה". לטענת המשיב, פרקטיקה זו חסכה זמן שיפוטי יקר בייחוד בשים לב לעובדה כי מדובר במאות עתירות בכל שנה המסתיימות בדרך זו. המשיב הדגיש כי התקנות מתייחסות להחזר אגרה רק בהליכים בבית המשפט המחוזי ובעתירות אסירים, וכי בהליכי בג"ץ אין הסדר מפורש בנדון. לוז טענתו של המשיב הוא כי מקום בו אכן העתירה היתה מוצדקת והעותרים הסכימו למחקה ללא צו להוצאות, ניתן להחזיר את מלוא האגרה ששולמה. במקרים בהם החזר האגרה אינו בנסיבות אלו, תחול - מכוח תקנה 20(ב) לתקנות סדר הדין - תקנה 15(א) לתקנות אשר אינה מאפשרת את החזר מלוא האגרה. המשיב הוסיף כי ניכוי סכומים ניכרים מהחזר האגרה יפחית מאוד את התמריץ של בעל דין לסיים ההליך טרם הדיון. לבסוף ציין המשיב, כי בחודשים האחרונים שוקד משרד המשפטים על תיקון התקנות כך שאלו יכללו התייחסות מפורשת לנושא השבת האגרה בבית המשפט העליון, לרבות בהליכים בבית המשפט הגבוה לצדק. ההסדר המוצע, כך נטען, כולל סכום מינימלי אשר ינוכה במקרים בהם יוחלט על השבת האגרה. בין היתר, במקרים בהם נמחקה עתירה בטרם נתקיים בה דיון.

5. בשים לב להחלטתי מיום 19.10.2004 ולטענות בעלי הדין, גדר המחלוקת והשאלות שיש להכריע בהן הן אלה: ראשית, כלום יש כלל סמכות להורות על החזר אגרה בהליכים שהתנהלו ונסתיימו לבקשת בעל דין בבית המשפט העליון בכלל, ובעתירות לבית המשפט הגבוה לצדק בפרט; שנית, בהנחה ויש סמכות מעין זו, האם יש להשיב את האגרה במלואה או שמא הדין מחייב כי יושב רק חלק של האגרה.

יצויין, כי הלכה למעשה מסכימים בעלי הדין כי יש להחזיר את האגרה במלואה בתיקים שבפניי, אולם בכך לא סגי שכן בהליכים מסוג זה אין הסכמת היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו מחייבת את בית המשפט (ראו והשוו ש' לוי, פרוצדורה אזרחית - סדרי דין מיוחדים בבתי המשפט 8-9 (2003)). על כן יש להכריע בשאלות אלה.

המסגרת הנורמטיבית

6. הבקשות להחזר האגרה שבפניי - ששולמה במלואה עם פתיחת ההליך - הוגשו כולן על יסוד תקנה 15(א) לתקנות בית משפט (אגרות), התשמ"ח-1987, שזו לשונה:

"הסתיים הליך כפשרה או בוטל או נמחק על ידי מגישו, הכל לא יאוחר משיבת קדם המשפט הראשונה, תוחזר האגרה ששולמה, בניכוי הסכום הנקוב בפרטים 8(א) או 8(ב) בתוספת הראשונה, לפי העניין".

כלום חלה תקנה זו בבית המשפט העליון? התשובה היא בחיוב. אין חולק כי תקנות האגרות - ובכלל זה סעיף 15(א) להן - חלות גם בבית המשפט העליון. אכן, תקנות אלו הותקנו בין היתר מכוח סעיף 83(א)(3) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 (להלן: "חוק בתי המשפט") המסמיך את שר המשפטים לקבוע "אגרות שיש לשלם בבתי משפט ובמשרדי ההוצאה לפועל והפטור מהן". על פי נוסח התקנות, חלות הן על כל בית משפט - לרבות בית המשפט העליון. כך עולה מכותרתן ("תקנות בית משפט"). כך עולה גם במשתמע מסעיף 1 לתקנות הקובע כי "בית משפט" - "לרבות שופט או רשם של בית המשפט כשאינן העניין מחייב אחרת". אין בתקנות דבר המעיד על כך כי אין הן חלות על בית המשפט העליון. ההיפך הוא הנכון: התקנות קובעות שיעורים מיוחדים לעניינים המתבררים בבית המשפט העליון (סעיפים 1 ו-2 לתוספת הראשונה לתקנות).

7. האם שונה המסקנה לעניין תחולתן של התקנות - לרבות תקנה 15(א) - מקום בו מדובר בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק? התשובה לשאלה זו היא בשלילה. אמת, סמכותו של בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק יונקת את כוחה מן ההוראה החוקתית שבסעיף 15 לחוק יסוד: השפיטה. אין בהוראה זו או בחוק היסוד הוראה ממנה משתמע כי אין מקום לחיוב באגרה בהליכים אלו כעניין שבעקרון. סעיף 24(1) לחוק יסוד: השפיטה קובע כי "בעניינים אלה ייקבעו הוראות לפי חוק...[1] סדרי המינהל של בתי המשפט, קביעתם והאחריות לביצועם". ואכן, כאמור, התקנות הותקנו מכוח חוק בתי המשפט. מכוח תקנות אלו מחוייב הלכה למעשה בעל דין בתשלום אגרה עת מגיש הוא עתירה לבית המשפט העליון בשבתו

כבית משפט גבוה לצדק (ראו סעיף 2(ב) לתוספת הראשונה לתקנות). מכוח תקנה 15(א) לאותן תקנות, זכאי אותו בעל דין להחזר האגרה בנסיבות האמורות בה. ודוק: סדרי הדין בבית המשפט הגבוה לצדק מוסדרים בתקנות מיוחדות לעניין - תקנות סדר הדין בבית המשפט הגבוה לצדק, התשמ"ד-1984. תקנות אלו אינן קובעות דבר ועניין לגבי החיוב באגרה. יחד עם זאת, סעיף 20(ב) לתקנות סדר הדין קובעות כי "בכל ענין שלא נקבע בתקנות אלה רשאי בית המשפט, לפי שיקול דעתו, אם ראה צורך בכך לעשיית צדק, לנהוג כדרך שנוהגים במשפט לפני בית משפט מחוזי". גם על יסוד הוראה זו סבור אני כי לא יכולה להיות מחלוקת כי דיני האגרות - הקבועים בתקנות - חלים גם על עתירה שהוגשה לבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק. ואכן, הדין עם המשיב כי במאות עתירות לבית המשפט הגבוה לצדק המוגשות לבית משפט זה מדי שנה נגבית אגרה כאמור בתקנות, ועם סיום ההליך לבקשת בעל דין, מושבת האגרה כאמור בתקנה 15(א) לתקנות.

8. עד כאן הכל אתי שפיר ואין חדש תחת השמש. אלא שעיון בתקנה 15(א) לתקנות מגלה כי למרות שכותרת תקנה זו הנה "החזר אגרה בשלמותה", הרי שבפועל לא מוחזרת כל האגרה ששולמה לבעל דין שסיים את ההליך בפשרה או מחק או ביטל את ההליך לא יאוחר משיבת קדם המשפט הראשונה. ההחזר הוא חלקי בלבד, שכן מוחזרת האגרה ששולמה "בניכוי הסכום הנקוב בפרטים 8(א) ו-8(ב) בתוספת הראשונה, לפי העניין". והמעין יראה כי פרטים 8(א) ו-8(ב) לתקנות עניינם באגרות המשולמות בגין הליך ששווי הסעד המבוקש בו אינו ניתן לביטוי בכסף - בבית המשפט המחוזי או בבית משפט השלום. אולם ההליכים שבפני נפתחו ונסתיימו בבית המשפט העליון. כלום נכון הוא לקבוע כי יש לנכות סכומים מאגרה המושבת על פי תקנה 15(א) סיפא גם מקום בו ההליך הוגש בבית המשפט העליון - בין בשבתו כבית משפט לערעורים ובין בשבתו כבית משפט גבוה לצדק? לשון תקנה 15(א) אינה נותנת תשובה חד משמעית לשאלה זו. עולים ממנה שני פירושים אפשריים: מחד, התקנה קובעת במפורש כי מקום בו מוחזרת האגרה, ינוכה ממנה בכל מקרה סכום בשיעור מסויים. ההבדל הוא באשר לשיעור הסכום המנוכה (בין הסכום שבפריט 8(א) לתוספת הראשונה לבין הסכום שבפריט 8(ב) לתוספת הראשונה), ללא קשר לערכאה בה מדובר. מאידך, אין לכחד כי שיעורי הניכוי אינם שרירותיים אלא מפנים הם לשיעורי אגרה שנקבעו עבור הליכים ספציפיים הנדונים בבית המשפט המחוזי (פריט 8(א)) או בבית משפט השלום (פריט 8(ב)) והכל "לפי העניין" (תקנה 15(א) סיפא). יכול ויטען כי לאור זאת יש לפרש את תקנה 15(א) כמחייבת ניכוי מן האגרה המושבת רק מקום בו מדובר בהליך שנפתח בבית המשפט המחוזי או בבית משפט השלום אך לא בבית המשפט העליון. בהליך אחרון זה זכאי לכאורה בעל הדין להחזר מלוא האגרה

ששולמה בלא ניכוי כלשהו. אכן שתי הפרשנויות הללו אפשריות הן ועל הפרשן לבחור אחת מהן הראויה יותר. בחירה זו תיעשה על יסוד תכליתן של תקנות האגרות בכלל, ותכליתה של תקנה 15(א) - לרבות חובת הניכוי שבה - כפרט. לבחינה זו נעבור עתה.

תכליות דיני האגרות

החיוב באגרה

9. נקודת המוצא הנה כי כל הליך משפטי חייב באגרה. זו מצוות הדין האמור בתקנות - בסעיף 2(א) שלהן - ולפיו "לא ייזקק בית משפט לכל הליך, אלא אם כן שולמה בעד הסעד המבוקש בו האגרה הקבועה בתוספת הראשונה ואגרת הפרוטוקול כאמור בתקנה 12א, או שמביא ההליך פטור מתשלום האגרה". עצם החיוב באגרה בשל פתיחת הליך משפטי מבטא איזון בין שתי מגמות עיקריות: המגמה האחת עניינה השתתפות הפרט בעלותם של הליכים משפטיים. המגמה השנייה היא הבטחת זכות הגישה לערכאות. המגמה הראשונה מבוססת על העובדה כי להליכים משפטיים יש עלות. בראש ובראשונה מדובר בעלות לבעל הדין הפותח את ההליך. אולם ניהול ההליך המשפטי מטיל עלויות לא רק על בעל הדין שפתח את ההליך אלא גם על מערכת בתי המשפט ועל הצד שכנגד. בעוד שבין בעלי הדין ובין עצמם מהווה תוצאת ההליך בסיס לחיוב הצד המפסיד בהוצאות הצד הזוכה, הרי שהשירות הניתן על ידי המדינה - בקיומה של מערכת בתי משפט - כרוך באגרה שפותח ההליך צריך לשלמה. מטיבו מהווה החיוב באגרה קשר בין השירות הניתן ובין החיוב של משלם האגרה. בצדק צויין כי "אגרות בתי משפט הן חלק מהכנסות המדינה והן נגבות בקשר לשירות שהמדינה, על ידי בתי המשפט שלה, מספקת לבעל הדין" (ע"א 155/75 פקיד השומה נ' להד, פ"ד כט(2) 505, 506-507). החיוב באגרה בגין פתיחת ההליך מגשים מטרות נוספות. כך, תשלום האגרה עבור ההליך מאפשר למעשה קיומם של הליכים משפטיים והקצאת זמן שיפוטי גם עבור בעלי דין אחרים (ראו בשג"ץ 5352/03 אהוד קריב נ' שירות התעסוקה (לא פורסם)). זאת ועוד, קיימת הנחה כי בעצם תשלום האגרה יש ראייה להיות ההליך בר עילה שכן בעל דין לא יפתח הליכים לריק שעה שהוא נדרש לשלם אגרה בגינם (ראו עוד ע"א 8743/04 משה בר-נר נ' אשר רוט ואח' (טרם פורסם); ודוק תקנה 13(א) לתקנות). המגמה השנייה עניינה זכותו של הפרט לגישה לערכאות. הטלת חיוב באגרה משמעה הצבת חסם על זכות הגישה לערכאות (ראו בש"א 457/01 נחום קרליץ נ' פקיד הבחירות, פ"ד נה(3) 869). זכות זו של גישה לערכאות היא זכות יסוד. מהווה היא זכות קונסטיטוציונית מן המעלה הראשונה (ראו רע"א 2146/04 מדינת ישראל נ' עזבון המנוח באסל נעים (טרם פורסם)). יש אף הסוברים כי המדובר בזכות חוקתית על חוקית (ראו י' רבין, "זכות הגישה לערכאות - מחכות רגילה לזכות

חוקתית", המשפט ה (2000) 217). כך הדין הוא בוודאי ככל האמור בזכות הערעור (סעיף 17 לחוק יסוד: השפיטה). יש אף שיטות משפט שבשל חשיבותה של זכות הגישה לערכאות קבעו כבלתי חוקתית כל הטלת אגרה על בעל דין (ראו והשוו ש' לוי, תורת הפרוצדורה האזרחית: מבוא ועקרונות יסוד (1999) עמ' 34 ואילך). אכן, ככל ששיעור האגרה גבוה יותר, יירתעו יותר בעלי דין מייזום הליכים. הרתעת יתר בנדון אינה ראויה ואינה רצויה. אגד של זכויות ועקרונות יסוד - ובהם שלטון החוק וזכות השוויון - מחייבים כי בתי המשפט יהיו נגישים לכל, וכי הדין לא יוותר ללא דיין. ממילא יש לוודא כי כל פגיעה בזכות יסוד זו של הגישה לערכאות תהא לתכלית ראויה ובמידה שאינה עולה על הנדרש (ראו והשוו ש' לוי, פרוצדורה אזרחית - סדרי דין מיוחדים בבתי המשפט 4 (2003)).

10. האיזון בין המגמות השונות עליהן עמדנו מוצא ביטוי במספר הקשרים. ראשית, הגישה הנוהגת בשיטת המשפט בישראל הנה כי בעל הדין מחוייב באגרה בגין ההליך המשפטי ולא במחירו (להבחנה זו ראו רע"א 2701/97 מדינת ישראל נ' צ'רטוק דניאל, פ"ד נו(2) 876). במובן זה, בעל הדין נדרש לשלם בתורת אגרה רק על חלק מעלות השירות לו זכה אך לא עבור מחירו הריאלי בפועל. תפיסה זו מבטאת את חשיבותה של זכות הגישה לערכאות כמו גם את נחיצות קיומה של מערכת בתי משפט ותפקודם של אלה כשירות יסודי שהמדינה נותנת לבניה ובנותיה. מערכת משפט תקינה המכריעה בסכסוכים שבין בעלי הדין אינה מוצר שמחירו בצידו אלא שירות שהמדינה מעניקה, שבגינה נדרש בעל הדין המשתמש בו להשתתף רק בחלק מעלותו. שנית, מקום בו בעל דין אינו יכול לשלם את האגרה - מפאת דלות כלכלית - מאפשר הדין פטור מן האגרה או הפחתתה (ראו תקנה 13(א) לתקנות). אכן, "האיזון בין זכות הגישה לבין המטרה של חובת תשלום האגרה נמצא בדמות הפטור מאגרה הניתן לבעלי הדין הזכאים לחסות בצילו, ומבטיח הוא כי חובת תשלום האגרה לא תהווה מחסום בפני תביעות" (רע"א 2146/04 הנ"ל). הסדר זה - של פטור מאגרה - משקף את דרישת המידתיות בפגיעה בזכות הגישה לערכאות שכן סגירת דלת בית המשפט למי שאין בידו לשלם את האגרה היא על פניו פגיעה בלתי מידתית בזכות הגישה לערכאות. שלישית, הדין אינו מחייב באגרה בכל הליך והליך. בנסיבות מסויימות - הקשורות בבעל הדין (תקנה 19 לתקנות) או בנושא ההליך (סעיף 20 לתקנות) נקבע כי לא יהא חיוב באגרה. כך למשל בהליכים פליליים (תקנה 20(8) לתקנות). הוא הדין למשל בנסיבות בהן יש יסוד סביר להניח כי מצוקתו האישית של בעל הדין בשל סוג העניין בגינו נפתח ההליך מצדיקה פטור אוטומטי מן האגרה (ראו למשל תקנה 20(10)). לבסוף, שיעור האגרה בכל הליך והליך המחוייב באגרה מלכתחילה, אינו זהה. אין דינה של עתירת אסיר

לדינה של תביעה אזרחית. אין דינו של ערעור כדינה של בקשה אחרת בפני ערכאת הערעור (ראו ע"א 8743/04 הנ"ל).

החזר אגרה

11. למרות החיוב הבסיסי בתשלום אגרה בגין פתיחת על הליך (סעיף 2(א) לתקנות) - מצא מחוקק המשנה לקבוע נסיבות בהן תוחזר האגרה לבעל דין. הוראה מרכזית בנדון היא תקנה 15(א) לתקנות, נשוא ההליכים שבפניי. ומדוע נמצא כי יש להחזיר אגרה ששולמה? המטרה העיקרית שלשמה נמצא כי ראוי להשיב את האגרה היא עידוד הפשרה ומניעת בירור ההליך המשפטי עד תומו. מחוקק המשנה סבר - כך נראה - כי מקום בו בעל דין בחר להתפשר עם בעל הדין שכנגד לפני מתן פסק הדין, או שהגיע למסקנה כי יש לסיים את ההליך מיוזמתו לפני הדיון בו - יש ליתן לכך ביטוי בשיעור האגרה המשולם הלכה למעשה. החזר האגרה בנסיבות אלו מבטא שני עקרונות השלובים זה בזה: האחד הינו כספי בעיקרו, והוא החסכון בממון ובזמן שיפוטי שהביא בעל הדין בסיום מוקדם של ההליך, חסכון שראוי הוא כי יבוא לידי ביטוי בשיעור ההשתתפות הנגבה ממנו על דרך האגרה; השני, הנו הצורך בעידוד פשרות והסכמות של בעלי דין והעדפת אלו על פני פסק דין החותך את הדין לכאן או לכאן (ראו והשוו בש"א 3813/03 מקובר [1995] בע"מ נ' מדינת ישראל (לא פורסם)). החזר האגרה בא ליתן תמריץ - ולו מסויים - לסיום הליכים שלא בדרך של התדיינות בבית המשפט ומתן פסק דין מנומק. סיום הליכים באופן זה הנו אינטרס לא רק של בעלי הדין אלא של הציבור בכללותו, שמשאביו נחסכים ומופנים לאותם הליכים שאין דרך לסיימם בלא צורך בקיום דיון לגופו של עניין.

החזר חלקי של האגרה

12. ההכרה בצורך להחזיר לעיתים את האגרה ששולמה - מטעמי פשרה או חזרה של בעל דין מן ההליך שנקט - אינה הכרה מוחלטת. כחוט השני עובר בתקנות העקרון כי אפילו נסתיים ההליך סמוך לאחר הגשתו ועוד בטרם החל הדיון, לא יזכה בעל הדין למלוא החזר האגרה ששולמה. כך, למשל, נקבע בתקנות כי בהליכים שעניינם נזקי גוף והסתיים ההליך טרם החל הדיון לבקשת בעל הדין, ישולם שליש האגרה בכל זאת (סעיף 6(ב)(2) לתקנות). בהליך שעניינו תביעה לסכום קצוב וחזר בו בעל הדין לפני שהחל הדיון, יחוייב בעל הדין במחצית האגרה (סעיף 7(ג)(2) לתקנות). בנוסף, בתקנה 15(א) עצמה - שכותרתה הוא "החזרת האגרה בשלמותה" - נקבע כי אפילו נתקיימו הנסיבות להחזר האגרה, אין להשיבה בשלמותה, אלא "בניכוי הסכום הנקוב בפרטים

8(א) או 8(ב) בתוספת הראשונה, לפי העניין", והוא בעת הזו סך של 825 ₪ בבית המשפט המחוזי וסך של 412 ₪ בבית משפט השלום. אכן, על פי תקנה 15(א) לתקנות אפילו לא נתקיים כל דיון בהליך שהוגש, לא תוחזר מלוא האגרה אלא רק חלקה והכל בניכוי הסכומים האמורים בפריטים 8(א) ו-8(ב) לתוספת הראשונה לתקנות. הוראה ברוח זו קיימת בתקנות האגרות - על גלגוליה השונים - מקדמת דנא. כבר בפקודת שיפוט בית משפט השלום, 1947, נקבע (סעיף 11(א)) כי אם הסתיים הליך - בין תביעה ובין ערעור - לפני שמיעת ראיות או טיעוני בעלי הדין, תוקטן האגרה ב-50%. תוקטן האגרה - אך לא תבוטל כליל. הוראה דומה במהותה מצינו גם בתקנות בתי משפט, תשי"ז-1957 (סעיף 12(1)(2)); בתקנות בית משפט (אגרות), התשכ"ח-1967 (סעיף, 11(ז)(2)). מצויה היא גם במקומות נוספים (ראו למשל תקנות הדיינים (אגרות), התשי"ז-1957 (תקנה 12); תקנות בית המשפט לענייני משפחה (אגרות), תשנ"ו-1995 (סעיף 8(ב)); תקנות בית הדין לעבודה (אגרות), התשכ"ט-1969 (סעיף 12(ב)).

13. ומהו טעם הדבר? מדוע מצא מחוקק המשנה לנכון לקבוע כי למרות שההליך לא הגיע לדיון שיפוטי או פסק דין סופי יחוייב בעל הדין הלכה למעשה בשיעור חלקי של האגרה? התשובה לדידי נעוצה בתכליות השונות של עצם החיוב באגרה ושל החזר האגרה כאמור. אכן, בעצם פתיחת ההליך מקבל בעל הדין שירות ממערכת בתי המשפט, שירות שיש לו עלות כלכלית. תיק בית המשפט נפתח והוא מתקבל לרישום. יש לקבוע אותו לדיון במסגרת יומן המשפטים או להביאו בפני שופט תורן. מתקבלות במסגרתו החלטות שונות (בענייני אגרות או תגובות). נשלחים כתבי בי דין לצדדים. למרות הצורך בתמריץ לבעל דין שימשוך עתירתו לפני הכרעה בה לגופה תוך הסכון במשאבי הציבור, נראה כי אין זה מוצדק כי בעל דין לא ישא בשום עלות מן העלויות להגן גרם בעצם פתיחת ההליך. יתר על כן: לא פעם עצם פתיחת ההליך מביאה את בעל הדין שכנגד לפעול לטובת מגיש ההליך. גם במוכן זה ניתן שירות לפרט על ידי בית המשפט בשל עצם ניהול ההליך. לבסוף, בכפליה של חובת הניכוי של חלק מן האגרה המוחזרת עומדת תכלית שעניינה מניעת הגשת הליכי סרק שכל תכליתם היא הטרחת בית המשפט או בעל הדין שכנגד, שאם לא כן, מדוע לא יוכל בעל דין להגיש הליכים אין ספור תוך תשלום האגרה ולבקש מחיקתם והחזר האגרה במלואה כאילו לא אירע דבר? לניכוי חלק מן האגרה יש על כן תפקיד במסגרת עידוד בעלי דין לשקול את הגשת ההליך מלכתחילה שקול היטב, ולהימנע מהליכים שכל עילתם מניפולציה של בעל הדין כלפי בעל הדין שכנגד (ראו והשוו ע"א 10537/03 מדינת ישראל נ' ישיגד תעשיות (טרם פורסם); רע"א 2623/02 סיס עיצוב ריהוט ציבורי בע"מ נ' בזק החברה הישראלית לתקשורת, פ"ד נז(1) 717). אכן, נקודת האיזון שנבחרה על ידי מחוקק המשנה היא כזו לפיה ניתן תמריץ למי שמסיים את ההליך טרם בירורו אולם בה בעת

נשמר העקרון לפיו על בעל דין לשקול את צעדיו טרם הגשת ההליך ואם הגישו - עליו לשאת בעלות מסויימת מן השירות לו זכה.

החזר חלקי של אגרה בבית המשפט העליון ובבית המשפט הגבוה לצדק

14. על רקע זה שבים אנו לשאלה שבפנינו. כלום יש לפרש את תקנה 15(א) כמחייבת גם בהליכים בבית המשפט העליון ניכוי של סכום מאגרה המושבת לבעל דין שנתקיימו בו התנאים האמורים בתקנה להחזר האגרה? תשובתי לשאלה זו היא בחיוב. אליבא דדידי, תכלית התקנות בכלל ותקנה 15(א) בפרט מחייבת פרשנות לפיה גם בבית המשפט העליון - ובבית המשפט הגבוה לצדק בכלל זה - מקום בו בעל דין מסיים ההליך בפשרה או מוחקו או מבטלו לפני קדם המשפט והוא זכאי להחזר אגרה - לא תהא הזכאות להחזר מלוא האגרה ששולמה אלא רק לחלק ממנה. ביסוד מסקנתי זו עומדים מספר טעמים: ראשית, לשון תקנה 15(א) סיפא מפנה אמנם לשיעורים שונים של ניכוי בהחזר אגרה הקשורים בשיעורי האגרה בבית המשפט המחוזי ובבית משפט השלום, אולם אין ללמוד מכך כי תחולת התקנה היא בבית המשפט המחוזי או בבית משפט השלום דווקא. שאלה אחת היא עצם הניכוי. שאלה שנייה היא שיעור הניכוי. כל שנאמר בתקנה 15(א) סיפא הוא כי שעה שמוחזרת אגרה ששולמה בשלמותה, היא תוחזר בניכוי סכום מסוים הקבוע בה. לשון זו היא לדעתי ברורה והגיונה בצידה. כל החזר אגרה חייב על כן בניכוי, גם החזר אגרה בבית המשפט העליון. אין ללמוד משיעור הניכוי על השאלה האם יש חובה לנכות. ממילא אין בתקנה 15(א) כל חסר או הסדר שלילי באשר לתחולתה - לרבות חובת הניכוי - על בית המשפט העליון. שנית, לא מצאתי הצדקה עניינית להבחנה בסוגיה זו בין בית המשפט העליון לבית המשפט המחוזי או לבית משפט השלום. אותם טעמים החלים על החזר האגרה בחלקה, חלים על כל הליך. בית המשפט העליון פועל כבית משפט לערעורים או כערכאה ראשונה ואחרונה בבית המשפט הגבוה לצדק. אין על פניו מאפיין מיוחד להליכים בבית המשפט העליון המצריכים דין שונה בעניין החזר חלקי של האגרה. שלישית, הגיונו של הדין בדבר ניכוי חלק מן האגרה המושבת חל בוודאי גם בבית המשפט העליון ובבית המשפט הגבוה לצדק. התכלית העקרונית לפיה בעל דין צריך לשאת בעלות מסויימת של הליך שפתח קיימת גם בבית המשפט העליון בו הליכים מחוייבים באגרה למעט אם הם פטורים ממנה על פי התקנות. במקביל מוחזרת האגרה באותם מקרים בהם בעלי דין הגיעו לפשרה או שבוטל ההליך או נמחק לפני ישיבת קדם המשפט הראשונה. מדוע, על כן, שלא יחול גם בבית המשפט העליון ובעתירות לבית המשפט הגבוה לצדק, העקרון עליו עמדנו לעיל, לפיו למרות חשיבות עידוד הפשרה ומניעת הליכי סרק, הרי שסיום ההליך טרם דיון אינו פוטר בעל דין מכל השתתפות שהיא בעלות ההליך? שהרי

בכל התיקים שבהליך שבפניי, פתיחת ההליך בבית המשפט היא שהביאה - על פניו - לקבלת הסעד. כמו-כן, פתיחת ההליכים וניהולם עד למחיקתם כרוכה היתה בעלויות שונות.

15. טול למשל את בג"ץ 8574/04, שהוא אחד מן התיקים שבהליך שבפניי. עם הגשת העתירה וקבלתה במזכירות בית המשפט היא הובאה בפני שופט. ניתנה החלטה (כב' המשנה לנשיא א' מצא) לפיה יש לקבוע מועד לדיון ומתבקשת עמדת המשיב (ביום 22.9.2004). יומן המשפטים קבע מועד לדיון. הוגשה הודעה מוסכמת של הצדדים בה ביקשו את דחיית הדיון (ביום 23.9.2004). כב' המשנה לנשיא א' מצא, בפניו הובאה בקשה זו החליט על דחיית מועד הדיון (23.9.2004). העותרים הגישו בקשה נוספת לקביעת מועד לדיון (ביום 10.10.2004). העתירה נקבעה שוב לדיון. ביום 14.10.2004 ביקשו העותרים את מחיקת העתירה. התיק הובא בפני כב' השופט מ' חשין שהורה על העברתה לרשם בית המשפט למחיקתה (14.10.2004). בהחלטת הרשם, העתירה נמחקה (החלטתי מיום 19.10.2004). בנסיבות מעין אלו, החוזרות ונשנות במידה כזו או אחרת בתיקים האחרים שבכותרת - ובמאות הליכים נוספים מדי שנה - מדוע יופטר בעל דין מהשתתפות כלשהי בעלות השירות לו זכה מן המדינה על ידי בית המשפט? לשאלה זו לא מצאתי תשובה משכנעת בטיעוני בעלי הדין. אמת, נטען כי ניכוי חלק מן האגרה יקטין את התמריץ לסיום מוקדם של הליכים. אולם, טענה זו נכונה היא גם לגבי ערכאות אחרות וכאמור מחוקק המשנה בחר בשים לב לחשיבותו של תמריץ זה - הבא לידי ביטוי בעצם החזר האגרה - שלא להשיב את כל האגרה אלא רק את חלקה. הסדר זה - של ניכוי חלק מן האגרה - הגיונו בצידו ולא מצאתי הצדקה שלא לפרש את הדין החל על בית המשפט העליון לאורו. העקרון של עידוד פשרות וסיום הליכים חשוב הוא ויש לעודד בעלי דין הנוהגים בדרך זו וחוסכים במשאבי הציבור, אולם אין זה שיקול המושל לבדו בכיפה. לצידו שיקולים אחרים - ובהם מניעת הגשת הליכי סרק והשתתפות בעל הדין בעלות ההליך - ויש לקחת בחשבון גם שיקולים אלו. על כך ניתן להוסיף כי באופן עקרוני התמריץ לסיום מוקדם של ההליך מצוי בעצם קבלת הסעד והקטנת ההוצאות שעלולות להיפסק אם יתקיים דיון לגופו. אכן, האיזון הראוי בין השיקולים השונים בא לידי ביטוי בכך שהאגרה מושבת לבעל דין שסיים את ההליך קודם זמנו אולם בה בעת שיעור האגרה המוחזר אינו מלא. איזון זה ראוי הוא וראוי הוא שיחול בכל סוגי ההליכים, לרבות אלו המתנהלים בבית משפט זה.

16. סיבה רביעית, לפרשנות המוצעת, ולפיה גם בבית המשפט העליון יש לנכות חלק מן האגרה המושבת, היא כי כעולה מתגובת המשיב, אף מחוקק המשנה ער לצורך

בניכוי חלק מן האגרה המושבת לצד הצורך בעידוד פשרות. מטעם זה צויין בתגובה כי בחודשים הקרובים צפוי שינוי בתקנות לפיו גם מקום בו תושב האגרה בבית המשפט העליון לא יהיה זה החזר אלא בשיעור חלקי בלבד, וזאת בשל ניכוי שיקבע במפורש בתקנות. לעמדה זו יש כמובן ליתן משקל במסגרת פרשנות הדין הקיים. זהו על כן הדין הראוי, והכוונה לעגנו במפורש אינה גורעת בהכרח מן היכולת לפרש את הדין הקיים כאמור. לבסוף, תקנה 20(ב) לתקנות סדר הדין קובעות כאמור כי בכל עניין שלא הוסדר בתקנות "רשאי בית המשפט, לפי שיקול דעתו, אם ראה צורך בכך לעשיית צדק, לנהוג כדרך שנוהגים במשפט לפני בית משפט מחוזי". אליבא דידך, מימוש התכליות עליהן עמדנו בעניין החיוב באגרה, החזרה והניכוי של חלק מן ההחזר הם צודקים וראויים ויש להחילם גם בהליכים המתנהלים בבית המשפט הגבוה לצדק, ודרך החלתם היא כפי הדין החל בבית המשפט המחוזי - בו אין חולק כי האגרה אינה מושבת במלואה אלא בניכוי השיעור הקבוע בפריט 8(א) לתקנות.

17. המשיב, בטיעונו בפני, לא חלק כעקרון על הרציונל שביסוד הניכוי של חלק מן האגרה גם בנסיבות האמורות בתקנה 15(א). אלא שנראה כי סבור הוא כי קיימות נסיבות בהן אין זה מוצדק להשיב רק חלק מן האגרה אלא ראוי הוא להשיב את כולה. נסיבות אלו - שבמקרים שבפני נתקיימו כך נטען - הן נסיבות בהן התברר כי העתירות היו מוצדקות ומטעם זה קיבל העותר את הסעד שביקש. הצדדים הסכימו על כן למחוק את העתירה ללא הוצאות, ואך צודק הוא כי העותר לא יחוייב באגרה כל עיקר ויקבלה במלואה. בהשבת האגרה במלואה ניתן, לפי טיעון זה, מעין פיצוי לעותר שעתירתו נמצאה מוצדקת. טענה זו הטרידה אותי. כלום צודק הוא כי בעל דין שעתירתו היתה מוצדקת לגופה, יחוייב בתשלום אגרה כלשהי? עיינתי בטענה זו. נחה דעתי כי אין בידי לקבלה:

18. ראשית, ספק בעיני אם תקנה 15(א) מאפשרת לשקול שיקולים מעין אלו שעה שעל פניו ניכוי האגרה שבסיפא אינו כפוף לשיקול דעת של ממש אלא שהוא מנדטורי. שנית, גם אם יש בידי שיקול דעת מעין זה - אם מכוח תקנה 15(א) עצמה ואם מכוח תקנה 20(ב) לתקנות סדר הדין - איני סבור כי ראוי הוא "לפצות" את העותר בדרך זו. לכאורה, דרך המלך בעתירות מעין אלו היא כי מקום בו העתירה נמצאה מוצדקת, יש מקום לשקול בחיוב - לצד נסיבות נוספות - חיוב המשיב בהוצאות העותר במלואן - ולא רק בהחזר האגרה. לחיוב זה בהוצאות חשיבות שכן משמיע הוא חיוב של הרשות למנוע ככל האפשר צורך של בעל דין להטריח עצמו לבית המשפט בעתירה מוצדקת. ממילא פתרון המחלוקת לפני הצורך בהגעה לבית המשפט אמור לחסוך בהוצאות בעלי הדין כולם. אם נאלץ בעל דין לבוא בשערי בית המשפט על מנת שהמשיב יגיע למסקנה

כי עתירתו מוצדקת היא, ראוי הוא כעקרון כי המשיב יחוב בהוצאות ההליך בשלמותן. אולם, מטעמים שאינם בפניי, מחלו העותרים בכל התיקים שבפני על הוצאות המשפט שנגרמו להם - שבוודאי עולות הן על סכום האגרה - למרות שהעתירה היתה מוצדקת. הסכמת המשיב להחזר מלוא האגרה בנסיבות אלו שקולה על כן לפיצוי העותרים בכלי שאינו שייך לעניין. לאגרה תכלית משלה והיא, בעקרון, השתתפות בעל דין בעלות ההליך המשפטי. מכאן שהחזר האגרה אינו מלא גם אם נסתיים ההליך בפשרה וגם אם היה ההליך מוצדק. האגרה היא תשלום עבור שירות שניתן על ידי מערכת המשפט ושירות מעין זה ניתן גם ניתן בעצם פתיחת ההליך וניהולו ואפילו אם לא התקיים בתיק דיון לגופו. העובדה כי ההליך היה מוצדק והסתיים טרם זמנו יכולה וצריכה להשפיע על שיעור האגרה המשולם - אולם אין בה כדי להפטיר בעל דין מכל אגרה שהיא. הליך מוצדק - הליך הוא, וכל הליך חייב באגרה (סעיף 2(א) לתקנות).

19. ודוק: ער אני לחשיבות הרבה של פתרון מחלוקות מחוץ לכתלי בית המשפט ולפעילות הרבה של באי כוח המשיב בהקשר זה, שיש בה כדי לחסוך זמן שיפוטי יקר ולזרז את מתן הסעד המוצדק לעותרים (ראו גם י' דותן, "קדם בג"ץ ודילמות חוקתיות לגבי תפקידה של פרקליטות המדינה במסגרת ההתדיינות בבג"ץ", משפט וממשל ז (2004) 159; וגם י' דותן, "עורך הדין, המטרה הציבורית והלקוח האינדיבידואלי", עיוני משפט כג (2000) 697). אולם התמריץ לפתרון מחלוקות טרם הדיון אינו יכול לבוא לידי ביטוי בהחזר מלא של האגרה בניגוד לאמור בתקנה 15(א) לתקנות ותכליתה. את פיצוי העותר על הוצאותיו יכול המשיב להגשים בדרך אחרת. בצדק ציין כב' הרשם ב' אוקון, כי "גזברות בית המשפט אינה מהווה זרוע ארוכה של היועץ המשפטי לממשלה" (בג"ץ 2968/01 אלעואדרה נ' השר לבטחון פנים (לא פורסם)). אם לעותר טענות בגין ההוצאות שנגרמו לו בגין עלות האגרה (ליתר דיוק, החלק היחסי שלא הוחזר לו), פתוחה בפניו הדרך להגיש במקרים המתאימים בקשה לחיוב המשיב בהוצאות. כך נוהגים בעלי דין רבים בבית משפט זה מימים ימימה והדברים ידועים (ראו בג"ץ 842/93 אל נסאטרה נ' שר הבינוי והשיכון, פ"ד מח(4) 217). אכן, ניכוי חלק מן האגרה המוחזרת בנסיבות אלו, למרות הסכמת הצדדים להחזר מלא של האגרה, אינה אלא חלק מחובתו של בית המשפט למלא "את התפקיד שהוטל עליו לעמוד על משמר האגרות כפי שיקבעו כדין" ולא לאפשר הריגה מן ההסדרים שנקבעו בתקנות האגרות רק כדי לסייע לבעלי הדין להגיע לכלל פשרה (ראו ש' לוי, פרוצדורה אזרחית – סדרי דין מיוחדים בבתי המשפט 13 (2003)). סיכום אליו הגיעו בעלי הדין בעניין זה בינם ובין עצמם אין בו כדי לשנות את החיוב הבסיסי באגרה החל בהליכים אלה. אכן, "אגרות בתי המשפט נגבות על ידי המדינה כחלק משירות שהמדינה מספקת לאזרח, והחובה לשלמן ושיעורן הם ענין שבין המדינה לבעל הדין, להבדיל מענין שבין בעלי

הדין בינם לבין עצמם... אין בכל אלה כדי לשלול קיומו של הסכם בין בעלי הדין המסדיר ביחסים שביניהם על מי מהם יפול נטל האגרה, אולם להסכם כזה אין השלכה על חבותו הראשונית של בעל הדין המגיש תובענה כלפי המדינה לשלם את האגרה כתנאי לקבלת השירות המשפטי" (ראו רע"א 11644/04 מרכז על שם ורה סלומונס נ' מדינת ישראל (טרם פורסם)). כך לעניין החיוב באגרה מלכתחילה, כך לעניין החזר מלוא האגרה בדיעבד.

שיעור הניכוי

20. מסקנתי היא, על כן, כי יש לפרש את תקנה 15(א) סיפא לתקנות כחלה גם על הליכים בבית המשפט העליון לרבות עתירות לבית המשפט הגבוה לצדק. משמעות הדבר היא כי משנסתיים ההליך כאמור בתקנה 15(א), תוחזר אמנם האגרה אולם החזר זה לא יהיה מלא אלא חלקי. יש לנכות משיעור האגרה שמושב סכום מסויים. ומהו שיעור הניכוי? תקנה 15(א) קובעת בהקשר זה כאמור שתי חלופות: ניכוי שיעור האגרה הקבוע עבור הליך שלא ניתן לבטא את שוויו בכסף בבית המשפט המחוזי או ניכוי שיעור האגרה עבור הליך שלא ניתן לבטא את שוויו בכסף בבית משפט השלום. הברירה בין שתי החלופות שבתקנה 15(א) סיפא תהא - על פי האמור בתקנה עצמה - "לפי העניין". ברי כי לא ניתן לנכות סכום אחר מזה הקבוע בתקנה 15(א) לתקנות שכן אין חולק כי לניכוי מעין זה - שמשמעו למעשה חיוב באגרה - חייב שיהיה מקור סמכות בדין (וראו סעיף 1 לחוק יסוד: משק המדינה וכן י' אדרעי, חוק יסוד: משק המדינה (פירוש לחוקי היסוד בעריכת י' זמיר, 2004) 93-65). השאלה היא, על כן, אלו מבין חלופות הניכוי שבסעיף 15(א) חלות על בית המשפט העליון?

21. התשובה היא, לדידי, כי יש לפרש את תקנה 15(א) לתקנות כך שהניכוי מאגרה המושבת בבית המשפט העליון יהא של הסכום האמור בפריט 8(א) לתוספת הראשונה, קרא, את סכום האגרה המשולם בבית משפט מחוזי כאגרה בגין הליך שלא ניתן לבטא בכסף את שווי הסעד שבו. אמת, תקנה 15(א) אינה קובעת סכום ניכוי המתייחס לאגרה הנגבית בבית המשפט העליון, אולם כאמור אין בנדון הסדר שלילי או הסר. תקנה 15(א) קובעת כי מאגרה המוחזרת - כל אגרה המוחזרת לרבות החזר אגרה בבית המשפט העליון - יש לנכות סכום מסויים. הסיפא - הנוגעת לשיעור הניכוי - היא עניין אריתמטי בעיקרו והוא השאלה כמה יש לנכות. השאלה היא לפיכך שאלה פרשנית הנוגעת ללשון תקנה 15(א). מבין שתי החלופות האפשריות שבתקנה 15(א) סיפא - הנוגעות לשיעור הניכוי בהחזר אגרה - דעתי היא כי ככל שהדברים אמורים בהחזרי אגרה בבית המשפט העליון, ובכלל זה בבית המשפט הגבוה לצדק, הרי שיש לנכות את

שיעור האגרה המופיע בפריט 8(א) לתוספת הראשונה והוא סכום האגרה המשולם בבית משפט מחוזי כאגרה בגין הליך שלא ניתן לבטא בכסף את שווי הסעד שבו. מספר טעמים מונחים ביסוד פרשנות זו:

22. ראשית, תקנה 20(ב) לתקנות סדר הדין - החלות על ההליכים שבפני - מפנה ל"דרך שנוהגים במשפט לפני בית משפט מחוזי". ממילא יש לנכות את הסכום המנוכה בבית המשפט המחוזי. שנית, שיעור האגרה בפריט 8(א) זהה לשיעור האגרה הקבוע בגין הגשת בקשה בבית המשפט העליון (פריט 2(א) לתוספת לתקנות). במובן זה יש דמיון בין סכומי הניכוי המבוססים על שיעור האגרה של הליכים שאין להם ביטוי כספי בבית המשפט המחוזי ושיעור האגרה בגין הגשת בקשה בבית המשפט העליון וממילא מוצדק הוא כי שיעור הניכוי בהחזר האגרה יהיה זהה. שלישיית, משעה שמחוקק המשנה קבע תעריף ניכוי גבוה יותר מן האגרה המושבת בבית המשפט המחוזי לעומת הניכוי בבית המשפט השלום, על פניו בשים לב לבכירותו של בית המשפט המחוזי, ראוי הוא כי שיעור הניכוי בבית המשפט העליון יהיה לפחות כמו בבית המשפט המחוזי. לבסוף, רבים מן ההליכים המתבררים כיום בבית המשפט לעניינים מנהליים הם הליכים שהתבררו בעבר בבית המשפט הגבוה לצדק ושעה שלבית המשפט הגבוה לצדק נשמרה סמכות מקבילה לדון בהם. תקנות בתי משפט לעניינים מנהליים (אגרות), התשס"א-2000 קובעות כי שיעורה של אגרה בגין הגשת עתירה מנהלית לבית המשפט לעניינים מנהליים יהא לזה הקבוע לגבי הגשת עתירה לבית המשפט הגבוה לצדק (סעיף 3(א)(1)). בתקנות אלו נקבע עוד (סעיף 2) כי התקנות יחולו "על הליך מינהלי, בשינויים המחויבים, לפי הענין". הלכה למעשה, חלה על כן תקנה 15(א) על החזר אגרה בבית המשפט לעניינים מנהליים. כאשר תושב האגרה, ינוכה ממנה הסכום הקבוע בפריט 8(א) לתוספת הראשונה כדין הניכוי בבית המשפט המחוזי. איני רואה הצדקה כי יחול דין שונה בניכוי בגין הליך דומה המתברר בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק.

23. התוצאה היא, כי בכל התיקים שבכותרת תוחזר האגרה ששולמה לעותרים, בניכוי הסך הקבוע בפריט 8(א) לתוספת הראשונה לתקנות בכל תיק ותיק, והכל כאמור בתקנה 15(א) סיפא. החלטה זו תומצא לצדדים באמצעות הפקסימיליה, ללא דיחוי.

ניתנה היום, ב' בשבט התשס"ה (12.1.2005).

יגאל מרזל

ר ש ם